

ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Βρισκόμαστε μπροστά σε μια αλλαγή παραδείγματος. Τα βασικά χαρακτηριστικά αυτής της αλλαγής σχηματοποιούνται μέσω βίαιων και ριζικών αλλαγών σε διαφορετικά επίπεδα: την ουσιαστική κατάργηση του συνόλου των εργασιακών δικαιωμάτων και των εθνικών συλλογικών συμβάσεων, τη ραγδαία αύξηση του ποσοστού της ανεργίας και της επισφάλειας, την συνακόλουθη δημιουργία ενός τεράστιου «εφεδρικού στρατού» ανέργων που το σύστημα ανακυκλώνει κατά το δοκούν σε προγράμματα «κοινής ωφέλειας» και «πρακτικής άσκησης», καθώς και την αδυναμία του «παραδοσιακού» συνδικαλισμού ν' αντιμετωπίσει και ν' ανταπεξέλθει στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται.

Πρόκειται για μια αλλαγή παραδείγματος γιατί συντελείται σε μια φάση δομικής κρίσης του καπιταλισμού, μιας κρίσης βαθύτερης ίσως από αυτήν της Μεγάλης Ύφεσης του 1929-30 και του Μεσοπολέμου. Ένας από τους παράγοντες που την καθιστούν τέτοια είναι ακριβώς το «τέλος της εργασίας» - τουλάχιστον όπως την γνωρίζαμε, η κρίση της «κοινωνίας της εργασίας».

Εμείς συζητούμε για τα αίτια της κρίσης και της κρίσης της εργασίας όχι από αφηρημένο θεωρητικό ενδιαφέρον αλλά γιατί χωρίς να κατανοήσουμε αυτά τα αίτια δεν θα μπορέσουμε ούτε σωστά συμπεράσματα να βγάλουμε σχετικά με το τι βιώνουμε σήμερα ούτε να δούμε τους στόχους και τα μέσα με τα οποία πρέπει να παλέψουμε.

Ήδη από τη δεκαετία του 1990, σε εποχές σχετικής συστημικής ευφορίας, κάποιες αναλύσεις αναδείκνυαν τις δραματικές αλλαγές που η τεχνο-επιστημονική επανάσταση από το 1970 και μετά επέφερε στην εργασία, σημαίνοντας ουσιαστικά το τέλος του φορντισμού και της εποχής της αφθονίας που ακολούθησε τον Δεύτερο ΠΠ. Αλλαγές που διαμόρφωναν μια διαλυτική αντίφαση στο εσωτερικό του συστήματος οδηγώντας σε απαξίωση της εργασίας και συνεπώς της πραγματικής πηγής υπεραξίας για τα αφεντικά. Η χρηματοπιστωτική φούσκα, η «αποχαλίνωση» των αγορών και η επέλαση του νεοφιλελευθερισμού δεν είναι στην πραγματικότητα τα «αίτια» της σημερινής κρίσης αλλά μάλλον οι παράγοντες που καθυστέρησαν την εκδήλωσή της, αυξάνοντας ταυτόχρονα την έντασή της.

Αν σήμερα ζούμε κι εδώ τη βίαιη εισαγωγή της «κοινωφελούς» και ενοικιαζόμενης εργασίας και την προσπάθεια γενίκευσης της κάθε λογής επισφαλούς εργασιακής σχέσης, πρέπει να δούμε ότι όλες αυτές οι μορφές απαξίωσης της εργασίας – γιατί περί αυτού πρόκειται – είχαν αρχίσει ήδη να εφαρμόζονται, να επιβάλλονται και να επενδύονται θεσμικά στην ανεπτυγμένη Δύση εδώ και πάνω από εικοσιπέντε χρόνια. Η αυξανόμενη αυτοματοποίηση της παραγωγής ενισχύει αναγκαστικά την «φυσική» τάση αύξησης του βαθμού εκμετάλλευσης της εργατικής τάξης από το κεφάλαιο και υπαγορεύει τις περίφημες πολιτικές «κινητικότητας στην αγορά εργασίας» όπως αποτυπώνονται στις κατευθύνσεις της ΕΕ που εγκαινιάστηκε με τη Λευκή βίβλο και στο πακέτο μέτρων που περιλαμβάνεται στο Σύμφωνο για το Ευρώ και στη Στρατηγική «Ευρώπη 2020».

Για τον λόγο αυτό η επισφάλεια όχι μόνο δεν αποτελεί αποκλειστικά ελληνικό φαινόμενο ή χαρακτηριστικό του «φτωχού Νότου» αλλά αντίθετα βρίσκει τις πρώτες εφαρμογές της στις ανεπτυγμένες δυτικές χώρες. Όταν, ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '80, οι υπάλληλοι των σούπερ-μάρκετ και των πολυκαταστημάτων στην Ελλάδα αποτελούσαν τα πρώτα πειραματόζωα του περίφημου καθεστώτος «μερικής απασχόλησης», στη Γερμανία εφαρμόζονταν σταδιακά (από το 1990 έως το 2003) οι λεγόμενες μεταρρυθμίσεις Hartz και το μοντέλο mini-jobs που, ενδεικτικά αναφέρουμε, την άνοιξη του 2011 αφορούσε συνολικά 7.3 εκατομμύρια εργαζόμενους. Ο εργαζόμενος στα mini-jobs αμοίβεται με 400 ευρώ το πολύ το μήνα, ενώ το κόστος ζωής είναι κατά μέσο όρο υψηλότερο σε σχέση με την

Ελλάδα. Ο εργοδότης καταβάλλει 120 ευρώ στο κράτος ως εργοδοτικό φόρο και κοινωνική ασφάλιση του εργαζομένου και με αυτόν τον τρόπο ο εργαζόμενος αφενός συνεχίζει να συνδέεται με το σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων και δεν εμφανίζεται άνεργος, αφετέρου όμως αυτά που βγάζει δεν του φτάνουν για να ζήσει.

Όπως κι αν τα ονομάζουν τα αφεντικά (mini-jobs, προγράμματα κοινωφελούς εργασίας ή προγράμματα πρακτικής άσκησης), στη ουσία έχουμε να κάνουμε με το νέο (ίδιο) μοντέλο εργασίας: μακροχρόνια ανέργους που για σύντομα διαστήματα βγαίνουν από την «αποθήκη» της ανεργίας για να εξυπηρετήσουν, ως αναλώσιμες μονάδες, τις ανάγκες που κατά περίπτωση αποφασίζει ο καπιταλισμός. Μπορούμε πλέον να μιλάμε για μοντέλα εργασίας τα οποία χρησιμοποιούνται για να ελεγχθεί, να κατευναστεί και να καθυποταχθεί η εργατική τάξη. Έτσι ένα στοιχείο που καταρχήν διαφοροποιεί ριζικά την έννοια της εργασίας στην εποχή της κρίσης είναι ότι μια κατάσταση που κάποτε αποτελούσε την εξαίρεση (μακροχρόνια ανεργία και επισφάλεια) τώρα πλέον γίνεται ο κανόνας.

Ότι πρόκειται για ένα καθεστώς «προσομοίωσης της εργασίας» -ή, μάλλον, διαχείρισης της ανεργίας- φαίνεται και από το γεγονός ότι οι εργαζόμενοι σε τέτοιου είδους προγράμματα «αντιμετώπισης της ανεργίας» δεν αποκαλούνται καν εργαζόμενοι, αλλά «ωφελούμενοι». Δεν είναι τυχαίο ότι ο όρος «ωφελούμενος» απαντάται όχι μόνο στις διακηρύξεις των μνημονιακών κυβερνήσεων και στις συμβάσεις των προαναφερθέντων προγραμμάτων, αλλά και στα «επίσημα» στρατηγικά σχέδια και προτάσεις της ΕΕ. Επομένως, οι εργοδότες (κράτος, ΜΚΟ, επιχειρήσεις κ.λπ.) στην ουσία ενδύονται τον μανδύα του «φιλάνθρωπου ευεργέτη» που πασχίζει για την επιβίωση των «υπηκόων» του, πετώντας τους ένα ξεροκόμματο, απαξιώνοντας και καταργώντας την εργατική νομοθεσία και διατηρώντας τους σε μια μόνιμη κατάσταση εξαθλίωσης και οριακής επιβίωσης. Η θέση αυτή δεν αποτελεί δυσοίωνη πρόβλεψη, αλλά δεδομένη κρατική στρατηγική η οποία πρόσφατα, στις 28/4, κατοχυρώθηκε μέσω νομοτεχνικής προσθήκης στο νέο πολυνομοσχέδιο.

Σύμφωνα με την προσθήκη για την απασχόληση ανέργων σε ολιγόμηνα προγράμματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης προβλέπονται καθαρές αμοιβές «κατά παρέκκλιση της ισχύουσας νομοθεσίας», ύψους 19,6 ευρώ ημερησίως και όχι μεγαλύτερες των 490 ευρώ μηνιαίως -ενώ για εργαζόμενους κάτω των 25 ετών, οι απολαβές δεν θα ξεπερνούν τα 427 ευρώ μηνιαίως. Σε ό,τι αφορά δε, τη μείωση των εργοδοτικών εισφορών, αυτή μπορεί να προβλέπεται «ως μέτρο ανάσχεσης της ανεργίας, για τις επιχειρήσεις που διατηρούν τις υφιστάμενες σε αυτές, θέσεις εργασίας».

Πρέπει όμως να τονιστεί ότι το νέο εργασιακό μοντέλο την εποχή της κρίσης δεν πλήττει μόνο τα εργασιακά δικαιώματα· πλήττει τη ζωή καθ' εαυτή. Είναι χαρακτηριστικό ότι το προσδόκιμο ζωής το επόμενο χρονικό διάστημα αναμένεται να μειωθεί στην Ελλάδα κατά 2 χρόνια, ενώ υπάρχουν και εκτιμήσεις που ανεβάζουν τη μείωση αυτή στα 7 χρόνια λόγω και των περικοπών στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

Στο προαναφερθέν πλαίσιο, η μάχη για τη διεκδίκηση βασικών εργασιακών δικαιωμάτων μετατρέπεται από συλλογική σε ατομική. Ο «εργαζόμενος» στην εποχή της κρίσης είτε αποδέχεται μοιρολατρικά την ανακύκλωσή του (κανιβαλίζοντας σε πολλές περιπτώσεις τον/την συνάδελφό του και υιοθετώντας το δόγμα «ο θάνατός σου, η ζωή μου») είτε παλεύει κατά μόνας ή/και με ελάχιστους συναδέλφους που επιθυμούν ν' αντισταθούν στη νέα, ζοφερή πραγματικότητα της εργασίας.

Ο ατομικισμός και η απαξίωση των ταξικών, συλλογικών αγώνων είναι όμως το αποτέλεσμα της ισορροπίας που είχε επιτευχθεί στην διάρκεια της κυριαρχίας του κεϋνσιανισμού και του «κράτους πρόνοιας», με την ενεργή αφομοίωση από τις κυρίαρχες τάξεις του εργατικού κινήματος της ηθικής της

εργασίας και της ενσωμάτωσής του. Το αίτημα της εργατικής τάξης δεν ήταν «απελευθέρωση από την εργασία» αλλά «απελευθέρωση της εργασίας». Το ζητούμενο ήταν σταθερή και καλά αμειβόμενη δουλειά για όσο το δυνατόν περισσότερους και ένα πλέγμα «κοινωνικής προστασίας» για όσους δεν μπορούσαν να έχουν πρόσβαση στον εργασιακό «παράδεισο».

Δεν μας προκαλεί λοιπόν έκπληξη η «αδυναμία» του συνδικαλισμού – όπως τον γνωρίζαμε - να αντιμετωπίσει το τοπίο που διαμορφώνεται στα εργασιακά. Την στιγμή που γκρεμίζεται και το τελευταίο οχυρό του προ-μνημονιακού συνδικαλισμού (η περίφημη «ασφάλεια» στον δημόσιο τομέα), αναδεικνύεται με τον καθαρότερο τρόπο ο πεπερασμένος χαρακτήρας των υπάρχουσών μορφών διεκδίκησης και κινητοποίησης. Στην πραγματικότητα τα (γραφειοκρατικά) συνδικάτα γίνονται όλο και πιο περιττά στο πλαίσιο της συστημικής λειτουργίας. Καθώς εξαφανίζονται οι μάζες των συστηματικά και σταθερά εργαζόμενων τις οποίες θα έπρεπε να ενσωματώσουν και για τις οποίες θα έπρεπε να διεκδικήσουν, ακόμα και η υπογραφή ΣΣΕ είναι ένα «όπλο» πίεσης που μπορεί να τους αφαιρεθεί και τους αφαιρείται. Παράλληλα τα συνδικάτα όχι μόνο έχουν αποδεχθεί πλήρως τις ελαστικές εργασιακές σχέσεις και τις προωθούν με κάθε τρόπο, αλλά έχουν περάσει πλήρως στο αντίπαλο στρατόπεδο αφού πλέον, όπως στην περίπτωση της ΓΣΕΕ, αυτοπροσδιορίζονται ως εργοδότες κατά ομολογία τους στις συμβάσεις των προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα όπου συμμετέχουν.

Η χρεοκοπία αυτή των συνδικάτων και των σωματείων δεν σηματοδοτεί μόνο το τέλος της εποχής της διαμεσολάβησης και της εκπροσώπησης. Ταυτόχρονα θέτει επιτακτικά το ζήτημα της οργάνωσης από τα κάτω. Οι σωτήρες-συνδικαλιστές δεν υπάρχουν πια, τους πάτησε το τρένο της κρίσης. Το ζητούμενο δεν είναι ν' αντικατασταθούν από άλλους, πιο «μαχητικούς». Το ζητούμενο είναι να συνενωθούν οι ατομικότητες των εργαζομένων-ανέργων σε σώματα συλλογικά, σε ανοιχτές συνελεύσεις που, μέσω της ασυμμετρίας και της χρήσης νέων μορφών διεκδίκησης θα διαμορφώσουν μια νέα κατάσταση στο πεδίο των εργατικών αγώνων. Οι μορφές αγώνα πρέπει να αποδεσμευτούν από τις «κλασικές» πρακτικές των κεντρικών πορειών. Αντίθετα, πρέπει ν' αποκτήσουν ριζώματα σε επίπεδο γειτονιάς και ν' ασκήσουν πίεση ταυτόχρονα και συστηματικά με αιφνιδιαστικές παρεμβάσεις σε τοπικούς φορείς (π.χ. ΟΑΕΔ, ΙΚΑ, ΜΚΟ κ.λπ.).

Μέχρι όμως να συμβεί αυτό, χιλιάδες νέων, κατά βάση, εργαζομένων θ' αναζητούν διέξοδο όχι μόνο στα διαφορετικά υποτιθέμενα προγράμματα αντιμετώπισης της ανεργίας, αλλά και στη μαζική μετανάστευση. Η ποιοτική διαφορά με τα μεταναστευτικά ρεύματα των δεκαετιών '50 και '60 (που αφορούσαν κυρίως σε ανειδίκευτους εργάτες), είναι ότι ο «νέος τύπος» Έλληνα μετανάστη αφορά σε άτομα νεαρής ηλικίας που διαθέτουν πρώτα πτυχία, μεταπτυχιακά και διδακτορικά. Η συντριπτική πλειοψηφία αυτών πιθανότατα μεταναστεύει με την ελπίδα της «καριέρας» σε κάποια χώρα εντός ή εκτός ΕΕ. Σύμφωνα με στοιχεία του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, από το 2010 και μετά περισσότεροι από 120 χιλιάδες νέοι επιστήμονες έχουν μεταναστεύσει σε χώρες του εξωτερικού. Όμως το φαντασιακό της χώρας της επαγγελίας με τους παχυλούς μισθούς και τις ιδανικές συνθήκες εργασίας, δε φαίνεται να επαληθεύεται. Παρά τα όποια τυπικά προσόντα, στη μεγάλη τους πλειοψηφία οι έλληνες μετανάστες εργάζονται έναντι μισθού που δε διαφέρει πολύ από τα ελληνικά δεδομένα. Η τάση φυγής στο εξωτερικό επίσης δεν αποτελεί αποκλειστικά ελληνικό χαρακτηριστικό. Και σε άλλες χώρες, ιδιαίτερα του «φτωχού Νότου», που έχουν πληγεί από την κρίση, παρατηρούνται αντίστοιχα φαινόμενα. Για παράδειγμα στην Πορτογαλία (όπου η ανεργία των νέων ξεπερνά το 25%), ένας στους δέκα πτυχιούχους εγκαταλείπει τη χώρα με κατεύθυνση κυρίως τις πρώην αποικίες, όπως η Μοζαμβίκη, η Ανγκόλα και η Βραζιλία.

Συμπερασματικά, το μοντέλο της εργασίας στην εποχή της κρίσης διακρίνεται από τα εξής χαρακτηριστικά: τη δημιουργία καταρχήν μιας τεράστιας δεξαμενής ανέργων που είτε απασχολούνται

περιστασιακά στο εσωτερικό ως ωφελούμενοι στο πλαίσιο υποτιθέμενων «εθνικών σχεδίων απασχόλησης» με υποτυπώδη –έως ανύπαρκτα- δικαιώματα είτε ωθούνται στη φυγή στο εξωτερικό προκειμένου να εργαστούν κατά βάση σε παρόμοιες συνθήκες. Άλλο ένα σημαντικό χαρακτηριστικό είναι το τέλος του συνδικαλισμού όπως τον γνωρίζαμε και η αδυναμία των υπαρχουσών μορφών οργάνωσης ν' αντιληφθούν, διαχειριστούν και ανταπεξέλθουν στο νέο τοπίο που διαμορφώνεται.

Και, δυστυχώς, το μοντέλο της εργασίας στην εποχή της κρίσης διακρίνεται από την ατομική και όχι συλλογική διεκδίκηση, την εθελοδοουλεία, τη μοιρολατρία και, σε αρκετές περιπτώσεις τον κανιβαλισμό με στόχο την επιβίωση. Ταυτόχρονα, το καθεστώς του να είσαι απλήρωτος επί μήνες αποτελεί πλέον τον κανόνα και από πολλούς γίνεται αντιληπτό ως «φυσιολογικό» και «αναγκαίο κακό». Η ρητορεία περί «θυσιών» προφανώς έχει πιάσει τόπο. Ακόμα λοιπόν και αν η θυσία περιλαμβάνει την μη καταβολή των δεδουλευμένων επί μήνες, την μαύρη ανασφάλιστη εργασία και την αποδοχή των σαθρών δικαιολογιών των αφεντικών, για πολλούς αξίζει τον κόπο, καθώς «έτσι είναι τα πράγματα» και «πρέπει να κάνουμε υπομονή για να σώσουμε τη χώρα».

Σίγουρα το τοπίο που περιγράφουμε παραπάνω φαίνεται –και είναι- ιδιαζόντως ζοφερό. Θα μπορούσε κάποιος/α να θέσει το ερώτημα: «μα μπορεί να γίνει και χειρότερο»; Και όμως, μια σειρά φαινομενικά ασύνδετων γεγονότων και δηλώσεων επιβεβαιώνουν ότι τα χειρότερα ήδη συμβαίνουν.

Σύμφωνα με το «Ουγγρικό Σχέδιο Εργασίας» του 2011 που πρότεινε το κυβερνών υποτιθέμενο κεντροδεξιό κόμμα Fidezs, οι άνεργοι θα εκτελούν βαριές χειρωνακτικές εργασίες σε δημόσια έργα (με αποζημίωση από 104 έως 178 ευρώ το μήνα) και θα ζουν σε τροχόσπιτα/στρατόπεδα συγκέντρωσης στα οποία θα επιτηρούνται από συνταξιούχους αστυνομικούς. Βάσει του σχεδίου, η περίοδος αποζημίωσης της ανεργίας περικόπτεται από τις 270 ημέρες στις 90 και όσοι υπερβαίνουν τους τρεις μήνες που προσφέρεται, η μόνη επιλογή τους προκειμένου να συνεχίσουν να λαμβάνουν επίδομα, είναι να εγγραφούν σε κάποιο από τα δημόσια έργα. Πρόκειται για την κατασκευή ή επισκευή φραγμάτων, λιμνών, ποδοσφαιρικών γηπέδων και δρόμων, ή και την εκσκαφή τάφρων. Οι άνεργοι μπορούν να στέλνονται σε έργα σε ολόκληρη την χώρα, συμπεριλαμβανομένων και αυτών πολύ μακριά από το σπίτι τους, ακόμη και αν έχουν οικογένεια. Επίσης μπορούν να δανείζονται σε ιδιωτικές εταιρείες. Το πρόγραμμα αυτό έχει αρχίσει και εφαρμόζεται πιλοτικά στους Roma.

Στα δικά μας, ο Πέτρος Δούκας, πρώην υφυπουργός της Ν.Δ., σε κείμενο που δημοσίευσε στις αρχές του 2013 με τίτλο «Μανιφέστο Προτάσεων για ένα Ελληνικό New Deal για την έξοδο από την Κρίση και την Ελλάδα της Δημιουργίας», προτείνει ως λύση στην ανεργία ένα πρόγραμμα «δωρεάν» εργασίας και ταξιαρχίες εργασίας, στις οποίες οι άνεργοι, κατά τα λεγόμενά του, θα «κληθούν να δουλέψουν όπου τους χρειάζεται η Πολιτεία, η Τοπική Αυτοδιοίκηση και ο Ιδιωτικός Τομέας».

Αν όλα τα παραπάνω θυμίζουν έντονα τα πρώτα στρατόπεδα συγκέντρωσης στη ναζιστική Γερμανία, τους «οίκους εργασίας», τα οικοτροφεία ανέργων και το νόμο του 1933 «Για τη Μείωση της Ανεργίας» (που νομιμοποιούσε την απασχόληση των ανέργων σε καταναγκαστικά έργα), δεν είναι επειδή η ιστορία επαναλαμβάνεται. Είναι γιατί ο φασισμός προσαρμόζει τις βασικές μεθόδους του στην εκάστοτε πολιτική, οικονομική και κοινωνική συνθήκη, είναι γιατί ο φασισμός πάει πάντα χέρι με χέρι με τον καπιταλισμό που σε συνθήκες κρίσης επιβάλλει όλο και πιο απροκάλυπτα το νεο-δαρβινικό δόγμα της «επιβίωσης του ικανότερου προς εργασία» και της περιθωριοποίησης, στιγματισμού και σχεδόν ασυλοποίησης όσων «περισσεύουν» εργασιακά, σε ένα καθεστώς κοινωνικού απαρτχάιντ.

Τις πιο επιθετικές αιχμές του καθεστώτος αυτού τις βιώνουν στο πετσί τους πρώτα απ' όλα τα κομμάτια της εργατικής τάξης που δέχονται την πιο άγρια εκμετάλλευση, οι μετανάστες: Μόλις πριν από μερικές

εβδομάδες 200 εργάτες μετανάστες που ζούσαν και εργάζονταν σε άθλιες συνθήκες και με πενιχρά μεροκάματα στα φραουλοχώρα της Μανωλάδας, όταν ζήτησαν τα δεδουλευμένα 6 μηνών, βρέθηκαν αντιμέτωποι με τις καραμπίνες των επιστατών. Είκοσι εννέα μετανάστες τραυματίστηκαν από τα σκάγια, 8 από αυτούς σοβαρά.

Είναι εξαιρετικά ανησυχητικό ότι, σύμφωνα με τις δηλώσεις του υπουργού Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας Γιάννη Βρούτση, το υπουργείο του είχε «προνοήσει» για την κάλυψη του νομοθετικού κενού και την καταπολέμηση της παραβατικότητας στην αγορά εργασίας πολύ πριν τα γεγονότα της Μανωλάδας, εισάγοντας τον θεσμό της Οικονομικής Αστυνομίας και της συνεργασίας των υπηρεσιών των υπουργείων Εργασίας και Δημόσιας Τάξης με την ψήφιση, δέκα μέρες πριν, του νόμου 4144/2013. Ο συγκεκριμένος νόμος αποτελεί σαφή ένδειξη της πρόθεσης του κράτους να περάσει ο έλεγχος της εργασίας στην αστυνομία, δεδομένων και των πολλαπλών ερμηνειών που επιδέχεται ο όρος «παραβατικότητα». Να σημειώσουμε ότι και ο όρος «κοινοφελής εργασία» όπως έγινε γνωστός πανελλαδικά μέσω των προγραμμάτων του ΟΑΕΔ συναντιέται σε άρθρα του ποινικού κώδικα.

Ας μην ανησυχούμε λοιπόν· την επόμενη φορά που θα απαιτήσουμε τα δεδουλευμένα μας πιθανότατα θα γλυτώσουμε απ' τις καραμπίνες γιατί τώρα θα μας περιμένουν – και «επίσημα» πλέον - τα γκλομπς των μπάτσων. Ακόμα κι αν γλυτώσουμε κι από τα γκλομπς, θα βρούμε σίγουρα ανακούφιση και παρηγοριά σε μια ζεστή σουπίτσα που θα μας κεράσει το φιλάνθρωπο κράτος στην Αμυγδαλέζα ή κάπου αλλού, όπως έκανε πριν από εμάς με τους τοξικομανείς και, πρόσφατα, με τους άστεγους. Τα σώματα που δεν μπορούν να παράξουν, περισσεύουν στον καπιταλισμό και εμείς, ως άνεργοι και άνεργες, αποτελούμε πιθανότατα τους επόμενους που θ' απολαύσουν τη φιλοξενία του κράτους. Όλες οι παραπάνω εικόνες δεν είναι εικόνες απ' το μέλλον ούτε απ' το μακρινό παρελθόν. Είναι εικόνες του παρόντος, είναι εικόνες που φτιάχνουν αυτή τη στιγμή για μας, ντόπιους και μετανάστες, τα κάθε λογής αφεντικά. Και οι εικόνες αυτές δε σβήνονται μόνο με κείμενα, πορείες και συζητήσεις. Καταστρέφονται όταν οι από τα κάτω δυνάμεις συνενώνονται, δρουν, αντιδρούν και αιφνιδιάζουν.

Η ιστορία του εργατικού κινήματος έχει αποδείξει πολλές φορές και στο παρελθόν ότι μπορούμε να φτιάξουμε τις δικές μας όμορφες εικόνες. Καιρός είναι λοιπόν ν' αφήσουμε στην άκρη τη μοιρολατρία και την ηττοπάθεια και ν' αγωνιστούμε γι' αυτό που πάντα θα έπρεπε να διεκδικεί το απελευθερωτικό κίνημα των εργαζόμενων στο όνομα της πλειοψηφίας της κοινωνίας, δηλ. **την απελευθέρωση από τα δεσμά της μισθωτής σκλαβιάς**, πριν τα αφεντικά ενσωματώσουν κι αυτό το σύνθημα, καταργώντας φυσικά τον μισθό και αφήνοντας ατόφια τη σκλαβιά!

Άνεργοι – Άνεργες από τις Γειτονιές της Αθήνας

<http://anergoigeitonion.espivblogs.net/>